

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

- 1 ความมุ่งหมายของการวิจัย
- 2 วิธีดำเนินงานวิจัย
- 3 สรุปผลการวิจัย
- 4 อภิปรายผล
- 5 ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 6,281 คน (บันทึกวาระการประชุมประชาคมแผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2552-2554, 2551: 6) กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครชชี และมอร์แกน(Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน แล้วทำการสุ่มกระจายตามสัดส่วนไปยังชุมชนต่างๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้นเองโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ค่าความเชื่อมั่น .9751

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงนายกเทศมนตรีตำบลยายแรมพัฒนา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลยายแรมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยตนเอง จำนวน 364 ฉบับ แล้วเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาได้จำนวน 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่
หาร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแรมพัฒนา ด้านเตรียมการจัดทำแผน ด้านการจัดทำแผนและด้านการติดตามและประเมินผล วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลยายแรมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแรมพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกการมีส่วนร่วมเป็นรายด้าน คือ ด้านเตรียมการจัดทำแผนและด้านการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

2. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายเข้ม วัฒนาอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ให้คณะผู้บริหารหางบประมาณมาใช้ในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน ให้มีการเปิดเผยเรื่องงบประมาณและสามารถดำเนินการตรวจสอบได้ ให้เทศบาลแต่งตั้งประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการและการดำเนินงานของเทศบาลในทุกกิจกรรม ขอให้เทศบาลดำเนินงานด้วยความยุติธรรมปฏิบัติงานอย่างจริงจังและดีที่สุด และขอให้เทศบาลแต่งตั้งคณะกรรมการบรรเทาทุกข์ ออกมารับฟังปัญหาของประชาชนทุกเดือน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนา มีแนวทางที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น และมีประเด็นที่ค้นพบอันเป็นข้อมูลให้เทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนา นำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนายังไม่ให้ความสนใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนาทั้งนี้คงเป็นเพราะประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนาโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลักและมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เพราะต้องประกอบอาชีพอยู่ในไร่นาเป็นหลักจึงไม่เอาใจใส่ในการประชุมและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากนัก ส่วนใหญ่จะปล่อยให้เป็นที่ของผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาเทศบาลที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปเป็นผู้นำเสนอโครงการและแผนงานต่างๆ เข้าแผนพัฒนาท้องถิ่น เพราะประชาชนเข้าใจว่าในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของเทศบาลตำบลที่จะต้องดำเนินโครงการและกิจกรรมเข้าแผนพัฒนา ประกอบกับเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนาเพิ่งได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลยายเข้มวัฒนาเป็นเทศบาลตำบลยายเข้มวัฒนาเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ประชาชนจึงยังรอคอยบทบาทของเทศบาลอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงทอง โขธาใหญ่ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน

พัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับน้อย ประชาชนไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการแต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันดดา บรรณเลข (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแผนพัฒนาเทศบาลที่ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถผลักดันโครงการต่างๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยเสนอแผนงานและโครงการของชุมชนต่อเทศบาลได้ โดยตรงซึ่งกระทรวงมหาดไทยกำหนดแนวทางและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ไว้ในคู่มือปฏิบัติงานของกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล และเมืองพัทยา การที่ประชาชนนำเสนอโครงการต่างๆ ของแต่ละชุมชนที่มีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน เป็นการสะท้อนปัญหาที่เสนอให้ภาครัฐ ได้รับทราบข้อมูลที่จะนำไปสู่กระบวนการจัดทำแผน อย่างมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนกับภาครัฐ และความคิดเห็นซึ่งพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเทศบาลนครเชียงใหม่ต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาค้างๆ ในชุมชนของตนเองพบว่า ประชาชนควรดำเนินงานโดยยึดหลักการระบบประชาธิปไตย และผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าพวกพ้อง รวมทั้งควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนประชาชนควรรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนที่สอดคล้องกับความเป็นจริง สามารถผลักดันโครงการต่างๆ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมประชาชนควรให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในด้านการพัฒนา เป็นตัวแทนของประชาชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานราชการ ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกในชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่บางส่วนยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแ้ววัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

2.1 ด้านเตรียมการจัดทำแผน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแ้ววัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากการประชุมประชาชนประชาชนต้องการเสนอแนวทางการพัฒนาและความต้องการของตนเองเข้ารับรองอยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อของบประมาณจากเทศบาลในการพัฒนาชุมชนของตนเองและในการประชุมในการคัดเลือกคณะกรรมการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นทางผู้นำหมู่บ้านได้ประกาศเชิญประชุมประชาชนและให้ทางหมู่บ้านเสนอรายชื่อประชาชนเข้าไปทำให้ประชาชนบางท่านสนใจที่

จะเข้าร่วมเสนอข้อดีตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเอง เพื่อให้การสนับสนุนและให้ข้อมูลในการวางแผน และนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการเป็นคณะกรรมการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นและขั้นตอนการวางแผนและการทำงานของเทศบาลของมาเคยแพร่ให้ประชาชนในหมู่บ้านและในกลุ่มของตนเองทราบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธเนศ ปราบพยัคฆมา (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล บัวเงิน อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในด้านร่วมกำหนดปัญหา ด้านร่วมให้ข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนทราบวันและเวลาในการเข้าร่วมประชุม และเพื่อเสนอโครงการให้ตรงกับความต้องการของตนเองให้ทางเทศบาลทราบ ทั้งโครงการต่างๆและการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน การระดมทุน การออกเสียงเพื่อคัดเลือก โครงการที่จำเป็นที่สุดเข้าแผนเป็นลำดับที่หนึ่ง จึงมีความสนใจที่จะเข้าร่วมประชุมประชาคม แต่เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร การดำรงชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง และต้องดูแลผลผลิตทางการเกษตรของตนเอง จึงไม่สามารถเข้าร่วมไปประชุมได้อย่างต่อเนื่อง และในบางครั้งเกิดความเมื่อยล้าจากการทำการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน จึงต้องการพักผ่อนทำให้ขาดการประชุมประชาคมไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา บัวเกา (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดำเนินงานประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญในการประเมินผล เนื่องจากเข้าใจว่าเมื่อมีโครงการเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนเองแล้ว ถือว่าการเข้าร่วมประชุมประชาคมการจัดทำแผนโครงการที่เสนอเข้ามาได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และอีกประการหนึ่งคือ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่ากระบวนการติดตามและประเมินผลเป็นหน้าที่เทศบาลและเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการ ในด้านแผน จึงให้ความสนใจน้อย ประกอบกับเทศบาลตำบลยายแซ้วพัฒนา มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมในการเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นในการประเมินผลแผนน้อยกว่าการประชาสัมพันธ์ดำเนินการจัดทำแผน ประชาชนจึงไม่ทราบช่องทางที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมจึงไม่ให้ความสนใจที่จะติดตามการดำเนินงาน

ของเทศบาลทั้งในเรื่องการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆ การขอข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบผลการดำเนินงานของเทศบาลอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของสำเริง รักษาวิณะ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ห้วยราช อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยราช อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตามตรวจสอบงานของเทศบาลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆและความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยายแ้ววัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าประชาชนให้คณะผู้บริหารทางงบประมาณมาใช้ในการพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐานและด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึงทุกหมู่บ้านมีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ โครงสร้างพื้นฐานประกอบด้วยด้านคมนาคมขนส่งซึ่งมีการสร้างถนนเป็นหลัก การก่อสร้างถนนให้มีเส้นทางติดต่อกัน ไปมาโดยสะดวกและมีเส้นทางถ้ำเลียงพืชผลทางการเกษตรจะช่วยอำนวยความสะดวกในการสัญจรไปมาและดำเนินกิจกรรมด้านการคมนาคมของประชาชนได้สะดวกขึ้น รวมถึงหากบ้านใดมีถนนตัดผ่านก็จะก่อให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจในหมู่บ้านนั้น อีกทั้งหากมีถนนตัดผ่านครัวเรือนใดที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ก็จะสะดวกในติดต่อขอใช้ไฟฟ้าได้สะดวกขึ้น นอกจากการสร้างถนนซึ่งประชาชนเชื่อว่าจะสร้างความเจริญเข้าถึงหมู่บ้านของคนแล้ว น้ำ ก็ยังเป็นปัจจัยหลักที่ประชาชนต้องการให้มีประปาและมีน้ำในการอุปโภค บริโภค และใช้ในการทำการเกษตร ซึ่งประชาชนทุกหมู่บ้านต้องการให้มีน้ำประปาและแหล่งน้ำในหมู่บ้านและชุมชนของตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้พัฒนาในทุกด้านควบคู่กันไปด้วย

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมอันประกอบด้วย ด้านการเตรียมการจัดทำแผนด้านการจัดทำแผนและด้านการติดตามและประเมินผลแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชน โดยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งรัฐบาลบังคับให้ทุกคนต้องเรียน จึงยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และประกอบอาชีพเกษตรกรรวม โดยส่วนใหญ่ ซึ่งการดำรงชีวิตต้องอยู่ในพื้นที่การเกษตรของตนเองเป็นหลัก จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลชายเข้มวัฒนา ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตตำบลชายเข้มวัฒนา ด้านการเตรียมการจัดทำแผนและการจัดทำแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามและประเมินผลแผนอยู่ในระดับน้อย จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. เทศบาลตำบลชายเข้มวัฒนาควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการจัดทำแผนรวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลกระทบที่ตามมาหากขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย

2. ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลต้องเลือกระยะเวลาที่เหมาะสมในการประชุม เช่น ช่วงเวลาที่ว่างเว้นจากฤดูกาลทำการเกษตร เพื่อให้ประชาชนได้มีเวลาว่างเว้นจากการทำการเกษตรมา มีส่วนร่วมในการประชุมกิจกรรมดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้น และหันมาให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย

3. การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรเพิ่มบทบาทคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นให้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาให้มากขึ้น โดยการออกประชาสัมพันธ์การประชามติทั้งด้วยตนเองและจากการประชาสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนรวมทั้งทางสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ป้ายโฆษณา หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน รถประชาสัมพันธ์ โดยดำเนินกิจกรรมเชิงรุกอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลชายเข้มวัฒนาว่ามีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างไร

2. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลชายเข้มวัฒนาและตำบลใกล้เคียง